

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.I.20.104/2023/6.

A tanács tagjai: Nyíróné dr. Kiss Ildikó a tanács elnöke

Dr. Mocsár Attila Zsolt előadó bíró

Dr. Magosi Szilvia bíró

Dr. Parlagi Mátyás bíró

Dr. Szabó Klára bíró

A felperes: felperes (cím)

A felperes képviselője:

Gyebrószki Ügyvédi Iroda (cím1 ügyintéző:

dr. Gyebrószki Balázs ügyvéd)

Az alperes: alperes (cím2)

Az alperes képviselője:

Andrási & Hegedüs Ügyvédi Iroda (cím3,

ügyintéző: dr. Andrási Gergely Pál ügyvéd)

A per tárgya: szülői felügyelet gyakorlásának rendezése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

az alperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 54.Pf.633.300/2022/8.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:

Budai Központi Kerületi Bíróság 10.P.I.30.173/2021/35.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 228.600 (kétszázhuszonnyolcezer-hatszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az esedékesség napjáig – az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlájára – 70.000 (hetvenezer) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felek élettársak voltak, kapcsolatukból 2006. június 2-án DÁ nevű gyermekük született. Kapcsolatuk 2019. augusztus 1-jén megszűnt, ezt megelőzően 2019. július 23-án

2020. február 1-ig tartó hatállyal mediátor előtt gyermekük közös szülői felügyeletében állapodtak meg. A kapcsolattartást heti váltásban szabályozták. Ez a forma gyermeküknek kevésbé volt megfelelő, fárasztotta a hozzá tartozó tárgyak rendszeres szállítása egyik szülőtől a másikhoz. Az alperes szerette volna a megállapodás meghosszabbítását, de a felperes ettől elzárkózott. A felek megállapodásának megfelelő kapcsolattartás 2020. március 27-ig valósult meg, ezt követően az alperes két alkalommal tudott a gyermekkel találkozni. Ezután a bíróság ideiglenes intézkedéssel szabályozta az alperes és a gyermek kapcsolattartását.

[2] Az alperes a gyermek viselkedése és iskolájának jelzése alapján szükségesnek tartotta, hogy a gyermeket pszichiáter vizsgálja meg, a felperes ettől elzárkózott. A gyermek fejlődése eltér az átlagostól, felmerül az autizmus spektrum betegség (a továbbiakban: ASD) érintettsége, javasolt a vizsgálatát gyermekpszichiáter, vagy ASD-re szakosodott intézmény közreműködésével elvégezni.

[3] A felek nevelési képessége átlagos, a felperes gyermeknevelési képességét lerontja, hogy a gyermek pszichés szükségleteivel, a jelenlegi helyzetéből adódó esetleges kedvezőtlen fejlődési iránnyal, a társas alkalmazkodási nehézségeivel, annak jelentőségével kevésbé van tisztában. A felperes közvetlen és közvetett formában befolyásolta a gyermeket az alperessel szemben, az alperes és a gyermek kapcsolatára kedvezőtlen hatással volt, hogy a felperes bevonta a gyermeket a peres eljárás részleteibe. Az alperes gyermeknevelési képességét csökkentik a nevelési helyzetekben tanúsított türelmetlen, indulatos reakciói.

[4] A gyermek gépészeti technikumban végzi középiskolai tanulmányait. Szüleihez kötődik, a felperes jelenlétét igényli inkább, a felperessel szeretne élni, az alperessel pedig kéthetente hétvégén szeretne találkozni. Az alperessel szembeni ellenérzései, az őt érintő ellentétes érzelmei egyidejű megnyilvánulása (kapcsolati ambivalencia) nem kizárólag, de visszavezethetők a felperes befolyására.

A felperes keresete, az alperes védekezése és viszontkeresete

[5] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság őt jogosítsa fel a szülői felügyelet gyakorlására, szabályozza az alperes kapcsolattartását, valamint kötelezze az alperest 2020. április 1-től havi 100.000 forint gyermektartásdíj megfizetésére.

[6] Az alperes kérte a felperes keresetének elutasítását. Viszontkeresetet terjesztett elő, melyben kérte, hogy a bíróság őt jogosítsa fel a szülői felügyelet gyakorlására, szabályozza a felperes kapcsolattartását, továbbá kötelezze a felperest 2020. április 1-től havi 80.000 forint gyermektartásdíj megfizetésére.

[7] A felperes kérte az alperes viszontkeresetének elutasítását.

Az első- és a másodfokú ítélet

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Az alperest jogosította fel a szülői felügyelet gyakorlására, kötelezte a felperest 2022. április 1-től havi 80.000 forint gyermektartásdíj megfizetésére, továbbá szabályozta a felperes kapcsolattartását. Ezt meghaladóan a viszontkeresetet elutasította.

[9] Ítélete indokolásában megállapította: a gyermek mindkét szülőjéhez kötődik, azonban – részben a felperes hatása következtében – elutasítja az alperest. Meghallgatása során úgy nyilatkozott, hogy a felperessel szeretne élni, az alperessel kéthetente hétvégén szeretné tartani a kapcsolatot. Habár a gyermek a felpereshez jobban kötődik, testi, szellemi és erkölcsi fejlődése az alperes nevelése, gondozása alatt jobban biztosított, mert az alperes szükségesnek tartja a gyermek pszichiátriai kivizsgálását, ami az érdekét szolgálja. Ha a felperes gyakorolná a szülői felügyeletet, „megalapozottan feltételezhető”, hogy véglegesen megszüntetné a gyermek a kapcsolattartást az alperessel. Az áll a gyermek érdekében, ha mindkét szülőjével sok időt tölthet, a felperesnek biztosított kapcsolattartás ezt szolgálja.

[10] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, fellebbezett részét részben megváltoztatta: a felperest jogosította fel a szülői felügyelet gyakorlására, kötelezte az alperest 2020. április 1-től havi 80.000 forint gyermektartásdíj megfizetésére, a hátralékos gyermektartásdíj megfizetésére részletfizetési lehetőséget biztosított, szabályozta az alperes kapcsolattartását. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[11] Ítélete indokolásában kifejtette: a tizennegyedik életévét betöltött gyermek következetesen több alkalommal is – a szakértői vizsgálaton, továbbá a bíróság általi meghallgatása során – kinyilvánította kívánságát, mely szerint a felperes háztartásában szeretne élni. Ebből következően azt kellett feltárni, hogy a gyermek választása a fejlődését veszélyezteti-e. A gyermek jól érzi magát a felperes gondozási környezetében, együttműködő, bizalmas kapcsolat alakult ki közöttük, míg az alperessel szemben egy elhúzódó bizalmi válságot él át. Az alperes érzelmileg nem hangolódott rá, nem veszi figyelembe, hogy mit szeretne, túlzott ellenőrzést kíván felette gyakorolni.

[12] A felperes közvetlenül és közvetetten is befolyásolja gyermekét az alperessel szemben, az alperes és a gyermek kapcsolatára kedvezőtlen hatással volt, hogy a felperes bevonta a gyermeket a per részleteibe. A gyermeknek az alperessel kapcsolatos ellentétes érzelmi megnyilvánulása azonban nem magyarázható kizárólag a felperes befolyásoló hatásával, mert abban közrehatottak az alperesnek a gyermekkel szembeni nem tudatos türelmetlen, indulatos reakciói.

[13] A gyermek érdeke mindenképp felett áll, alapvető jogai közé tartozik a szüleivel kapcsolatos viszonyát illetően kinyilvánított véleményének figyelembevétele. Jövőbeni nevelése akkor lesz hatékony, ha azt az általa választott szülő, a felperes valósítja meg, függetlenül attól, hogy az alperes gyermeknevelési képessége összességében jobb, mint a felperesé. Választása nem veszélyezteti érzelmileg, erkölcsileg, szellemileg.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[14] A jogerős ítélet ellen – hatályon kívül helyezése, az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyása iránt – az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Hivatkozott a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:2. § (1) bekezdés, 4:167. § (1) és (2) bekezdés, 4:171. § (4) bekezdés, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 279. § (1) bekezdés, 346. § (5) bekezdés sérelmére.

[15] Érvelése szerint a szülői felügyelet gyakorlásával összefüggésben a gyermek kinyilvánított véleményét figyelembe kell vennie a bíróságnak, azonban ennek korlátja az, hogy a gyermek választása a további fejlődését ne veszélyeztesse. A gyermekről heti váltásban gondoskodott a felperessel, ez a forma ténylegesen fél évig megvalósult, a felperes önkényesen változtatta meg, egyoldalúan megtagadta az akkor még tizennégy év alatti gyermeknek és neki azt a jogát, hogy kapcsolatot tartsanak. Az ideiglenes intézkedés meghozataláig a felperes nem engedte a találkozásukat, a gyermeket az orvosi vizsgálatra sem vitte el. A felperes ezen mulasztása, továbbá a vele szembeni elidegenítő magatartása hátrányosan befolyásolja a gyermeket, így választása a felperes befolyásának eredményeként alakult ki, ami veszélyezteti a fejlődését. A felperes alakított ki félelmet a gyermekben, azért nem szabad vele találkoznia, mert ő a pszichológia vizsgálatával a továbbtanulását, iskolaválasztását akarja megakadályozni.

[16] A másodfokú bíróság a közvetlenség elve alapján nem győződött meg a gyermek választásáról, továbbá arról sem, hogy a gyógykezelésével összefüggésben hogyan nyilatkoztak. Meg kellett volna állapítani, hogy a gyermek önállóan, befolyástól mentesen alakította-e ki az álláspontját, ugyanis a per egyéb adataiból az állapítható meg, hogy választása nem tekinthető a saját döntésének. Az a körülmény önmagában bizonyítja a gyermek befolyásolását, hogy a felperes három hónapon keresztül megtiltotta a találkozásukat. A másodfokú bíróság nem indokolta meg, hogy a gyermek mely nyilatkozatából következtetett arra, hogy a jövőbeni nevelése akkor lesz hatékony, ha az az általa választott szülőnél valósul meg. Ez a megállapítás ellentétes azzal, hogy a szakértő az ő gyermeknevelési képességét minősítette jobbnak. A gyermek mentális állapota eltér az átlagostól, nehezen nevelhető, választása a számára kényelmesebb helyzet fenntartását eredményezi.

[17] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. Hangsúlyozta, hogy a gyermek a kapcsolattartást az alperessel saját igénye alapján hanyagolta, annak ellenére, hogy ő minden alkalommal igyekezett rábeszélni a találkozásokra. A gyermeke saját döntése alapján a jogerős ítélet meghozatalakor is már hosszú ideje vele élt. A felülvizsgálati kérelemben megfogalmazott közvetlenség elve az elsőfokú eljárásra irányadó. Az alperes sem terjesztett elő bizonyítási indítványt a másodfokú eljárásban. Időközben több neves szakembert felkeresett a gyermek mentális állapotának támogatása érdekében, minderről az alperest tájékoztatta, kérte, jelölje meg azokat a szakembereket, akiket el tud fogadni, hogy a kivizsgálás mielőbb megkezdődhessen.

A Kúria döntése és jogi indokai

[18] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

[19] A Pp. 406. § (1) bekezdésében és a 424. § (1) bekezdésében foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

[20] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a bizonyítékok téves értékelését (ennek körében egyes bizonyítékok értékelésének hiányát), a bizonyítás eredményének mérlegelését, a jogerős ítélet hiányos jogi indokolását, és mindezekből következően anyagi jogszabályok megsértését állította.

[21] A Pp. 279. § (1) bekezdésében foglaltak értelmében a bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján, a meggyőződése szerint állapítja meg. A Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértésére alapított felülvizsgálati érvelés a felülvizsgálati eljárás rendkívüli jogorvoslati jellegéből fakadóan nem vizsgálható, azaz a bíróság mérlegelési körébe tartozó tényállás és a bizonyítékok újabb egybevetésére és értékelésére a felülvizsgálati eljárásban már nincs lehetőség. A Kúria csak azt vizsgálja, hogy az eljárás bíróságok a mérlegelés körébe vont adatok, bizonyítékok megállapítása és azok egybevetése során nem jutottak-e nyilvánvalóan helytelen és okszerűtlen következtetésre. A bizonyítékok nyilvánvalóan okszerűtlen mérlegelésének hiányában a bizonyítékok ismételt egybevetésére (ún. felülmérlegelésére) a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség. Csak az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, ha a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni. Az adott esetben mindezek azonban nem állapíthatók meg.

[22] A másodfokú bíróság döntése során abból a tényből indult ki, hogy a jogerős ítélet meghozatalakor (2022. október 10.) a gyermek betöltötte tizenhatodik életévét, de az elsőfokú ítélet meghozatalakor is már tizenöt éves volt. A Ptk. 4:171. § (4) bekezdése értelmében, ha a gyermek a tizennegyedik életévét betöltötte, szülői felügyeletére és elhelyezésére vonatkozó döntés egyetértésével hozható, kivéve, ha a gyermek választása a fejlődését veszélyezteti.

[23] Az 1991. évi LXIV. törvény a magyar jogrendbe iktatta a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban 1989. november 20-án kelt Egyezményt (a továbbiakban: Egyezmény), melynek 12. cikk 1. és 2. pontja követelményként tartalmazza: az Egyezményben részes államok az ítélőképessége birtokában levő gyermek számára biztosítják azt a jogot, hogy minden őt érdeklő kérdésben szabadon kinyilváníthassa véleményét, a gyermek véleményét – figyelemmel korára és érettségi fokára – kellően tekintetbe kell venni. Ebből a célból lehetőséget kell biztosítani a gyermeknek arra, hogy bármely olyan bírói vagy közigazgatási eljárásban, amelyben érdekelt, közvetlenül vagy képviselője, illetőleg arra alkalmas szerv útján, a nemzeti jogszabályokban foglalt eljárási szabályoknak megfelelően meghallgassák.

[24] A Ptk. Családjogi Könyve az alapelvek körében – továbbiak mellett – a 4:1. és 4:2. §-aiban tartalmazza a házasság és a család, valamint a gyermek érdekének védelmére vonatkozó rendelkezéseket. A Ptk. 4:2. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a családi jogviszonyokban a gyermek érdeke és jogai fokozott védelemben részesülnek. A gyermeket védő alapelv biztosítja egyrészt azt, hogy a gyermeket érintő valamennyi jogviszonyban a gyermek érdeke legyen az elsődleges, másrészt azt, hogy a gyermek az őt érintő szülői döntésnek olyan legfőbb érdekeltje legyen, akit tájékoztatni kell az adott kérdésről, erről kifejezheti a véleményét, mely véleményt – életkorának és érettségének megfelelően – kellő súllyal kell figyelembe venni.

[25] A gyermek érdekének alapelvi szintű védelme a Ptk. részletszabályaiban is megjelenik – továbbiak mellett – a Ptk. 4:148. §-ában, mely értelmében a szülőknek tájékoztatniuk kell gyermeküket az őt érintő döntésekről, biztosítaniuk kell, hogy az ítélőképessége birtokában lévő gyermekük a döntések előkészítése során véleményt nyilváníthasson, törvényben meghatározott esetben szüleivel közösen dönthessen. A szülőknek a gyermek véleményét – korára, érettségére tekintettel – megfelelő súllyal figyelembe kell venniük. A Ptk. 4:171. § (4) bekezdése pedig azt tartalmazza, hogy a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése során a bíróságnak – elháríthatatlan akadály esetét kivéve – mindkét szülőt meg kell hallgatnia és értesítenie kell az ítélőképessége birtokában lévő gyermeket a nyilatkozattétel lehetőségéről. Ha a gyermek a meghallgatását maga kéri, vagy ha azt a bíróság kérelem hiányában is indokoltnak tartja, a bíróság a gyermeket közvetlenül vagy szakértő útján meghallgatja. Ha a gyermek a tizennegyedik életévét betöltötte, szülői felügyeletére és elhelyezésére vonatkozó döntés egyetértésével hozható, kivéve, ha a gyermek választása a fejlődését veszélyezteti.

[26] Az idézett jogszabályi rendelkezések központi szerepet tulajdonítanak a gyermek kinyilvánított akaratának, és amennyiben az a gyermek átgondolt, megfontolt és kellően indokolt véleményét tükrözi, azt a gyermek sorsát érintő döntéshozatal során értékelni kell. Ennek korlátját az jelentheti, ha a gyermek életkorából, érettségéből, megnyilvánulásaiból az állapítható meg, hogy még nincs ítélőképessége birtokában: nem képes az adott kérdésben önállóan és befolyásmentesen véleményt nyilvánítani, illetve az, ha ugyan ítélőképessége birtokában van, de a szülői felügyeletét érintő kérdésben a választása a fejlődését veszélyezteti.

[27] A rendelkezésre álló iratanyagból megállapíthatóan az elsőfokú bíróság a gyermeket szakértő útján, valamint közvetlenül is meghallgatta. A gyermek mindegyik esetben következetesen és egyértelműen kinyilvánította azt a kívánságát, hogy habár mindkét szülőjéhez kötődik, a felperes jelenlétét igényli inkább, a felperessel szeretne élni, az alperessel pedig kéthetente hétvégén szeretne találkozni. A gyermek nem csupán kinyilvánította választását, hanem ennek indokát is adta. A bíróság előtti meghallgatásán azt adta elő, hogy a felperes mindig meglepi valamivel, kedves és megértő, a problémáit meg tudják beszélni, a felperes próbál segíteni azok megoldásában. Az alperes ezzel szemben bizalmatlan vele, érthetetlen számára, hogy a szülői felügyeletet „miért erőlteti [...], hogy ha én nem szeretnék nála lenni”. „Ha édesanyámmal kellene több időt töltenem, akkor biztosan, hogy elszöknék tőle, én apukámmal szeretnék maradni”.

[28] Megállapítható tehát, hogy a gyermek jól érzi magát a felperes gondozási környezetében, együttműködő, bizalmi kapcsolat alakult ki közöttük, ezzel szemben az alperessel egy elhúzódó bizalmi válságot él át. Megállapítható továbbá az is, hogy a gyermek választása a fejlődését nem veszélyezteti. Vitathatatlan, hogy a felperes közvetlenül és közvetetten is befolyásolja gyermekét az alperessel szemben, azonban a gyermeknek az alperessel kapcsolatos ellentétes érzelmi megnyilvánulása nem magyarázható kizárólag a felperes befolyásoló hatásával, mert abban közrehatottak az alperesnek a gyermekkel szembeni nem tudatos, türelmetlen, indulatos reakciói is. A másik szülő elleni tiltott befolyásolás nem csak erkölcsileg súlyosan kifogásolható, hanem a nevelési alkalmatlanságot önmagában bizonyító magatartás is egyben, azonban a perbeli esetben nem lehetett egyértelmű következtetést levonni arra, hogy a gyermeknek az alperessel kapcsolatos ellentétes érzelmi megnyilvánulása kizárólag a felperes magatartására vezethető vissza. A felperes terhére a közvetlen és közvetett nem megengedett befolyásoláson kívül más kifogásolható körülmény nem értékelhető, ezért a másodfokú bíróság megalapozottan rendelkezett a szülői felügyelet gyakorlásának kérdéséről a gyermek által választott módon. A döntéshez szükséges adatok rendelkezésre álltak, a másodfokú bíróságnak nem kellett ismételten meghallgatnia a gyermeket. A gyermek kívánságának, feltéve, hogy az érdekével nem ellentétes, ügydöntő jelentősége van. A gyermek érdekével ellentétes lenne annak a szülőnek a feljogosítása a szülői felügyelet gyakorlására, akit a gyermek érzelmileg elutasít.

[29] A felek alkalmasak a kapcsolattartásra, a kapcsolattartásban való közreműködésre. A kapcsolattartás akadályozása iránti szándék nem állapítható meg kellő egyértelműséggel a felperes terhére. Aktívan ugyan nem támogatja az alperes kapcsolattartását, viselkedésével akadályozza, de nem igazolható, hogy ez szándékos, tudatos törekvés lenne részéről.

[30] A másodfokú bíróság a mérlegelés körébe vont adatok, tények értékelésénél nem jutott nyilvánvalóan helytelen következtetésre, a megállapított tényállás nem iratellenes, nem okszerűtlen, logikai ellentmondást nem tartalmaz, a másodfokú ítélet jogi indokolása is megfelelő, ezért a Kúria a jogerős ítéletet – mivel az nem sérti a felülvizsgálati kérelemben állított eljárási és anyagi jogi szabályokat – a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[31] A Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazásra kerülő Pp. 83. § (5) bekezdése szerint az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő alperes viseli a saját felülvizsgálati költségét, és a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, amely költség a felperes képviselőt ellátó jogi képviselő ügyvédi munkadíjának összege, melyet a Kúria a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján állapított meg.

[32] A tárgyi költségfeljegyzési jog folytán meg nem fizetett illeték megfizetésére köteles az alperes a Pp. 102. § (1) bekezdésében foglaltak szerint. A Kúria tájékoztatja az alperest, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára kell megfizetnie, megfizetése során közleményként fel kell tüntetni:

a Kúria megnevezését, a Kúria e határozatának számát (Pfv.I.20.104/2023/6.) és az alperes adóazonosító jelét.

[33] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés *a)* pontja szerint tárgyaláson bírálta el.

[34] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés *d)* pontja zárja ki.

Budapest, 2023. április 4.

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. a tanács elnöke, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró, dr. Magosi Szilvia s.k. bíró, dr. Parlagi Mátyás s.k. bíró, dr. Szabó Klára s.k. bíró